1940 ий
18
ЯНВАРЬ
№ 6 (619)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Комсомольский активын собранийыштым кӱкшӧ идейный уровенеш эртараш

Марийский республикысе комсомольский активын шукерте огыл эртыше собранийже ВЛКСМ ЦК X Пленумын решенийже-шамычым единодушно одобритлен. Комсомольский активист-шамыч школьный пашаште комсомолын ятыр серьезный ситыдымашыже-шамычым тӱжваке луктыч.

Шуко ВЛКСМ райком-шамыч школлан вниманийым пеш шагал уделятлен. ВЛКСМ райкомын пашаеҥышт школлаште шагал лиеденыт, практический полышым ситыдымын оказатленыт. Комсомол калык образований орган-шамычлан моткоч ситыдымын полшен. Сандене гына шуко школлаште успеваемость улнӧ, второгодничество шагал огыл процентым заниматла, дисциплиным нарушатлымаш, озорство, учитель дек хулиганский отношений факт-шамычат ятыр уледат. ВЛКСМ ЦК Пленумын пунчалже нине ситыдымаш-шамычым пытарышаш верч решительно кучедалаш обязатла.

Тиде кечылаште ВЛКСМ ЦК X Пленумын итогшо йерген комсомольский активын районный собранийже-шамыч, а нунын деч вара первичный организаций-шамычын собранийышт эртаралташ тӱҥалыт. Собраний-шамычлан ямдылалтмаш да нуным эртарымаш деч пеш шуко зависитла. Кушто собранийлан сайын ямдылалтыт, тудым кӱкшӧ идейно-политический уровенеш эртарат, тушто обсуждатлыме вопросын результатшат сай лиеш: комсомольский актив Пленумын решенийжым келгын умла, большевистский критика ден самокритика негызеш шкенжын пашаштыже чыла ситыдымашыже-шамычым тӱжваке луктеш да нуным пытарышаш верч, Пленумын решенийжым шуктышаш верч чумыр комсомольский организацийым мобилизоватла. А ямдылен шуктыдымо собраний, критика ден самокритика деч посна эртыше собраний пайдам ок пу веле огыл, но вредам гына конда. Тиде истиным кажне комсомольский руководитель умылыман. Туге гынат, южо комсомольский руководитель-шамыч комсомольский организацийын ончычык пашаже нерген вопросым обсуждатлымашке формально, бюрократически относитлат.

Мутлан 28 декабрьыште, Косолоп средний школышто собранийлан йӧршеш ямдылалтде тыгай вопросым обсудитленыт: „ВЛКСМ ЦК Пленумышто Михайлов йолташын ыштыме докладшым проработатлымаш". Чынжымак деловой обсуждений олмеш ниголан кӱлдымӧ проработка гына лийын. Тыгай важный документым обсуждатлыме годым комсомольский организацийын пашаштыже ситыдымашым йӧршеш эртен каеныт. Большевистский критика ден самокритика йӧршеш лийын огыл. Школышто шолыштмаш факт нерген, 165 неуспевающий улмо факт нерген йӱкымат налын огытыл. Собраний формально, интересно огыл эртен.

Косолоп средний школа пеленсе комсомольский организаций тидын дене нимогай пайдамат налын огыл, а шкаланже вредам гына конден, важный политический документын значенийжым волтен, шкенжын ситыдымашыжым замазыватлен. ВЛКСМ Косолоп райкомат ситыдымашым кораҥдаш полшен огыл.

ВЛКСМ Центральный Комитет ден Обком мемнан деч комсомольский активын районный собранийжым да первичный организаций-шамычын собранийыштым кӱкшӧ идейный уровенеш эртараш требоватлат. Большевистский критикым кумдан шарыме негызеш комсомолын школьный пашаштыже улшо чыла ситыдымашым тӱжвак лукташ, школьный пашам решительно саемдашлан чумыр комсомолым мобилизоватлаш кӱлеш.

Соцсоревнованийыш ушненыт

Шукерте огыл Йошкар-Оласе „Красный Пищевик" артельын пашазе-шамычше Чувашский Коопинсоюзын стахановец-шамычын обращенийыштым обсуждатлышт.

Пашазе-шамыч тиде обращенийым одобритленыт да Кумшо Сталинский пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушненыт. Нуно 1940 ийысе производственный планым 7 ноябрьлан досрочно темаш обязательствым налыныт.

Обязательствым шукташлан цех ден цех, бригада ден бригада да тыгай индивидуальный соревнованийым организоватлаш, кажне тылзын стахановец-шамычын паша опытыштым передаватлашлан совещанийым эртараш решенийым луктыныт.

Трудын производительностьшо кушмо шотышто Пятилеткын заданийжым ныл ийыште темена

Морко лестранхозысо Нурӱмбал прорабский пунктын лесорубшо—лучкист стахановец Г. С. Губашев йолташ. Тудо 3 еҥан звеножо дене 5000 кубометр древесиным руаш обязательствым налын да кызыт успешно шукта.
Фото А. Овечкинын.

Идалыкаш план 140 процентлан темын

Инвалид-шамычын Йошкар-Оласе „Производственник" артельже социалистический соревнованийым кумдан шарыме дене 1939 ийысе идалыкаш планым 140 процентлан темен. Пошивочный ден шапочный цех-шамыч идалыкаш планым темымаште утларак сай показательым ончыктеныт. Нуно шке планыштым 145—150 процентлан теменыт.

Идалык мучко ятыр стахановец ден ударник-шамыч кушкыныт. 1940 ийын 1 январьлан 120 пашазе гыч 32 стахановец да 38 ударник уло. Теве, кем ургымо цехын пашазыже Лебедев йолташ идалыкаш заданийым 172 процентлан, пошивочный цехыште ыштыше Бояринцев 197 процентлан, комсомолец Загайнов 159 процентлан теменыт.

Тиде сеҥымаш-шамыч соцсоревнованийым кумдан шарыме дене, массовый пашам сайын шындыме дене да трудовой дисциплиным пеҥгыдемдыме дене лийыныт.

Шукерте огыл „Производственник" артель Кумшо Сталинский пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушнен. Артель 1940 ийысе идалыкаш производственный планым Великий Октябрьский социалистический революцийын XXIII идалыкшылан тӱрыс темаш обязательствым налын.

И. Л.

Морко лестранхозысо Алганер прорабский пунктын стахановкаже комсомолка Акулина Семеновна Семенова йолташ. Семенова йолташ тиде прорабский пунктышто лучковой пила дене инструкторлан ышта, шке пашажым честь дене шуктен шога.
Фото А. Овечкинын.

Нормым утыж дене темат

„У илыш" колхоз (У-Торъял район) пеленсе комсомольский организацийыште 7 комсомолец уло. Кызыт тиде организаций гыч чодра ямдылыме пашаште 5 комсомолец Ошлинский прорабпунктышто пашам ышта.

Колхоз 1939—40 ийысе чодра рушаш планым тиде кечылаште тӱрыс тема. Комсомолец-шамыч И. Назаров, А. Назарова. С. Воробьев йолташ-шамыч да молат кечаш нормым эреак 125—130 процентлан темен шогат.

Н. Веденькин.

Депутатын примерже почеш

„Чевер-ӱжара" колхоз (Шернур район) чодра ямдылыме планым срокышто темышаш верч 25 еҥ дене бригадым организоватлен. Бригада пашам виян шыта. Шуко колхозник-шамыч нормым утыж дене темен шогат. Коклала ял советын депутатше А. Рослякова йолташ кече еда нормым 150 процентлан тема. Тудын примерже почеш Е. Г. Петухов, С. В. Росляков да М. Абланов йолташ-шамычат тыгай показательымак ончыктат.

Ф. Шабердин.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

Беседа ден лекций

Ленинград. Ленинский кече-шамыч вашеш Ленинградский лекторий ятыр лекций ден литературный вечер-шамычым организоватла. Предприятийлаште, культура пӧртлаште, пашазе клублаште „16 лет без Ленина по ленинскому пути" тема ден беседа, доклад-шамыч эрталтат.

Салтыков-Щедрин лӱмеш государственный публичный библиотека „Ленин и Сталин в первой русской революции" нерген выставкым ышта. Тыште Ленинын да Сталинын первый издатлыме произведенийышт представитлыме лийыт.

В. И. Ленин музейын Ленинградский филиалже да Революций музей массовый экскурсий-шамычым организоватлат.

Выставка, доклад-шамыч

Баку. Нефтепромысылаште, заводлаште да учреждениилаште, воинский частьлаште Каспийский военный флотилийын корабльлаштыже пропагандист ден агитатор-шамыч В. И. Ленинын илышыже ден деятельностьшо нерген беседым эртарат. Киров лӱмеш пропагандист пӧртыштӧ, Ленинский, Сталинский, Ворошиловский да моло районласе партийкабинетлаште, библиотекылаште Ленинын литературный трудшо-шамычын выставкышт почылтыт.

Снимкыште: СССР Наркомземын производствышко кайше специалистше шамыч (шола гыч): ял озанлык наука-шамычын кандидатше М. Е. Залько, агроном В. Э. Гольдаш да зоотехник В. П. Ершов.

В. И. Ленинын шарнымаш вечер-шамыч

Горький. В. И. Ленин лӱмеш Дворец культурышто 20—21 январьыште Сталинский районласе шемер-шамычлан Владимир Ильичын шарныме лӱмеш вечер-шамыч лийыт. Партийный просвещенийын областной пӧртыштӧ ВКП(б) историй ден улшо кабинет-шамычым у ленинский документ-шамыч дене тема. Оласе партийный актив ден интеллигенцийлан „Ленин—организатор и вождь Коминтерна", „Ленинские предначертания воплощены в жизнь" да моло тема денат лекций-шамыч организоватлалтыт.

Начальный ден средний школышто комсомолын пашаже нерген

ВЛКСМ ЦК X пленумын пунчалже

ВЛКСМ ЦК-н пленумжо палемда, что большевистский партийын да Правительствын вуйлатымышт дене советский школа пытартыш ийлаште у ятыр успех-шамычым ыштен шуктен.

СССР-ыште родной йылме дене всеобщий обязательный первоначальный образований илышыш пурталтын. Чыла ступенян школлаште тунемше-шамыч шот 1933-34 ийыште 23.814 тӱжем гыч 1938-39 ийыште 33.965,4 тӱжем марте кушкын. Олалаште да ялласте 1933—1938 ийлаште 20.607 у школым ыштыме. Советский учительство кушкын шогышо поколенийым советский воспитатлымашын куатле культурный вийже лийын.

Нине успех-шамыч дене пырля школлаште серьезный ситыдымаш-шамычат улыт. Шуко школлаште тунемше-шамыч гыч ужашыжын эн утларакше руш йылме дене ҷа математика дене успеваемостьышт ӱлнӧ лийын кодеш, второгодничествым эше пытарыме огыл. Школлаште тунемше-шамычын недисциплинированность улмо, учитель-шамыч дек нунын могырым йоҥлыш отношений, урок ден учебный заданий-шамыч дек внимательный огыл отношений улмо чыташ лийдыме факт-шамыч уледат.

ВЛКСМ ЦК-н пленумжо ончыктымо ситыдымаш-шамыч верч ответственность комсомол ӱмбак возеш манын шотла. Комсомол йоча-шамычым успешно воспитатлыме ҷа туныктымо задача-шамыч деч ятырак кораҥын, школым комсомолын пашаштыже пеш важный участокла огыл, а кажне кечын вниманийым да заботым заслуживатлыдыме, второстепенный паша семын ончен, школлаште кӱлешлык пашам огеш ыште. Если комсомольский комитет-шамыч школьный комсомольский ден пионерский организаций-шамыч дене кӱлеш семын вуйлатат ыле да школа вопрос-шамыч дене кече еда заниматлат ыле гын, школа-шамычын пашаштышт шуко ситыдымаш-шамыч пытаралтыт ыле. Кажне школысо комсомольский организацийын деятельностьышкыжо вовлекатлыме олмеш, тудлан успеваемостьым да сознательный дисциплиным кече еда нӧлташ полшымо олмеш, школлаште, тунемше-шамычын собранийлаштышт, вечерлаштышт р е г у л я р н о лийме олмеш,—комсомольский организаций-шамыч тиде пашам школа отдел ден пионер-шамычын отделыштлан передоверятленыт.

Школышто комсомолын начар пашажлан лийын шагал огыл факт-шамыч уледат, кунам школьник-комсомолец-шамыч моло тунемше-шамычлан сай пример лийын огыт шого веле огыл, но шкак неуспевающий улыт.

Шуко комсомольский организацийлаште учитель дек йоҥлыш отношений уло. Советский государство учительлан кушкын шогышо поколенийым коммунистический воспитатлыме да образоватлыме почетный пашам доверитлен. Комсомольский организацийын учитель дене постоянный связьше ҷеч посна школышто пашам успешно ышташ ок лий. Туге гынат, у ч и т е л ь л а н полшымо, тудын дене пырля пашам ыштыме успеваемостьым нӧлтымашым да дисциплиным пеҥгыдемдымашым пырля добиватлыме олмеш,—школлаште комсомольский организаций-шамыч ҷӱчкыдынак учитель деч отгораживатлалтыт, тудым подменятлат да чыла тунемше-шамыч могырым тудын дек правильный отношенийым огыт воспитыватле.

Комсомолышто шогыдымо тунемше-шамыч дене пашам неудовлетворительно шындыме. Тӱрлӧ кружок-шамычым создатлымаште инициативым шке ӱмбак налме олмеш, чыла тунемше-шамыч массым комсомолын тӱрлӧ мероприятийлашкыже вовлекатлыме олмеш, нуным суйымо да шке почеш наҥгайме олмеш,—комсомольский организаций-шамыч ҷӱчкыдынак нунын деч отрыватлалтыт да замыкатлалтыт.

ВЛКСМ ЦК-н пленумжо комсомольский комитет-шамыч могырым пионерский отряд-шамыч дене неудовлетворительно вуйлатымашым поснак палемда. Комсомольский организаций-шамыч пионерский отряд-шамыч дене кече еда огыт заниматле да нунын пашаштым огыт пале, нунын нерген каникул кечылаште але йоча-шамычым лагерьыш колтышаш вашеш гына шарналтат.

Пионер-шамыч дене вуйлатымаште шуко шаблон да формализм уло. Йоча-шамычын тӱрлӧ-тӱрлӧ запросышт, ийгот шотышто н у н ы н особенностьышт огыт учитыватлалт. Пионерский отряд-шамычын пашашт, правило семын, сбор-шамычым, да тудыжымат ҷӱчкыдынжӧ бессодержательно да скучно эртарымашке сводитлалтеш, кудыжо йоча-шамычын инициативыштым аҥысыремда да нунылан способностьыштым проявитлаш мешая.

Шуко пионерский отряд-шамыч ямдылалтше вожатый-шамычым огыт иметле. Пионерский вожатый-шамычым ӧрдыж гыч, тиде школа дене кылдалтдыме да педагогический подготовкым иметлыдыме комсомольский пашаен-шамычым привлекатлымашеш гына основатлалтше подбиратлымын улшо системыже,—шкенжым оправдатлен огыл. Ятыр школа-шамычын опытшо ончыкта, что старший вожатыйлан пашашке школласе учитель-шамычым привлекатлаш правильныйрак.

Тунемше-шамычын кумда массышт шкенышт способностьыштым наукын чыла областьлаштыже, техникан, искусствын, спортын областьлаштыже проявитлаш тыршат. Йоча-шамыч коклаште моткоч шуко изобретатель, музыкант, чтец, художник, спортсмен-шамыч улыт. Советский школа йоча-шамычын тиде инициативыжым удовлетворитлаш лан кумда возможностьым создатлен. Тунемше-шамычын шуко тӱрлӧ самодеятельностьыштым возглавитлыме олмеш, детский самодеятельный творчество дене вуйлатымашым шкенышт кидыш налме да тидын дене школа-шамыч коклаште, тунемше-шамыч коклаcе посна кружок-шамыч коклаште соревноватлымашым развиватлыме олмеш,—комсомольский организаций-шамыч да эн ондак нунын руководительышт тиде пашам второстепенныйлан шотлат да йоча-шамычын творческий самодеятельностьыштым детский пашан выставкыже, смотр, детский олимпиада, концерт-шамыч да моло семын ончыктымашым организоватлыме нерген шагал заботитлат.

ВЛКСМ ЦК-н пленумжо устанавливатла, что перечислитлыме ситыдымаш-шамыч комсомольский организаций-шамычын школа комсомолын пашаштыже пеш важный участокшо улмым умылдымыштлан кӧра лийыныт. ВЛКСМ ЦК-н пленумжо школышто комсомолын пашажым аклыдымашым решительно осуждатла.

ВЛКСМ ЦК-н пленумжо **пунчалеш:**

1. Пӱтынь комсомолын пашаштыже пеш кугу ситыдымаш улшо, школышто комсомолын пашажым аклыдымашым пытараш комсомольский организаций-шамычым да нунын руководительыштым обязатлаш. Комсомольский организаций-шамыч школышто комсомолын пашаштыже кугу ситыдымаш-шамычым пытарышаш верч большевистски пижаш да школьный комсомольский организаций ден пионерский отряд-шамычын пашаштым решительно саемдымашым кӱчык жапыште обеспечитлаш обязан улыт.

ВЛКСМ ЦК кажне комсомольский организацийын паша результатше нерген эн ондак тудын дене судитлаш тӱҥалеш, кузе школышто учебым да дисциплиным шындыме.

2. Школласе комсомольский организаций-шамыч дене вуйлатымашым вож гычак саемдаш комсомолын республиканский, краевой, областной, окружной, городской, районный комитетше-шамычлан предложитлаш. Школлаште да внешкольный учреждений-лаште регулярно лиедаш, учитель ден тунемше-шамычын запросышт дек чутко да внимательно относитлаш, пӱтынь пашаште нунылан полышым да поддержкым оказыватлаш комсомолын местный организацийже-шамычын руководительыштым обязатлаш. Калык образований орган-шамыч дене пырля сай да отличный успеваемостьым, школышто сознательный дисциплиным пеҥгыдемдымашым, тунемше-шамычын всесторонний развитийыштым добиватлаш, учитель ден тунемше-шамычын активыштым созыватлаш, школа ден школьный комсомольский организаций-шамычын вопросыштым бюрошто да пленумлаште обсуждатлаш.

3. Посна комсомольский организацийлаште учитель-шамыч дек йоҥлыш отношений улмо факт-шамычым пытараш комсомольский организаций-шамычым обязатлаш. Школышто комсомольский организаций-шамычын пашашт дене вопрос-шамычым обсуждатлымашке учитель-шамычым привлекатлаш, нунын опытыштлан да знанийыштлан энергташ. Самырык учитель-шамычын передовой ужашыжым комсомолыш вовлекатлаш.

4. Школа-шамыч коклаште сай успеваемость ден дисциплина верч социалистический соревнованийым чыла мера дене кумдандаш. Нине цель дене районный учительский совещанийлаште да конференцийлаште, калык образованийын районный отделже-шамычын заведующийыштын отчетышт дене пырля, посна школа-шамычын да передовой учитель-шамычын докладыштым колыштмашым целесообразныйлан шотлаш.

Учительский совещаний ден конференций-шамычым ямдылымаште да эртарымаште активно участвоватлаш да нине конференцийлаште выявитлыме передовой школа ден учитель-шамычын опытыштым кумдан шарымашым добиватлаш комсомолын районный, городской, областной комитетше-шамычым обязатлаш.

5. Школа-шамычын хозяйственный вопросыштым решатлымаште активный участийым приниматлаш, школа-шамычым учебный пособий дене, топливо дене, инвентарь дене снабжатлымаште калык образованийын органже-шамычлан полшаш комсомолын областной, городской, районный комитетше-шамычым обязатлаш. Школьный столовый-шамычын пашаштым, завтракын качествыжым саемдышашлан мера-шамычым приниматлаш. Сельский верлаште, кушто тунемше-шамыч школа деч тораште илат, нуным транспорт дене обслуживатлымашым добиватлаш.

6. Учитель-шамычын деловой квалификацийыштым да политический уровеньыштым умбакыжат нӧлтымаште, нуным литературный произведенийже-шамыч дене, наукын да техникан у открытийже-шамыч дене ознакомитлымаште калык образованийын органже-шамычлан п о л ш е н шогаш ВЛКСМ ЦК-м, союзный республикласе комсомол ЦК-м, обком-шамычым обязатлаш.

7. Тунемше-шамыч коклаште творческий соревнованийым развиватлашлан да нунын способностьыштым искусствын, литературын, техникан тӱрлӧ видлаштыже поощрятлашлан калык образованийын органлаже дене пырля детский творчествын районный, городской, областной выставка-шамычым, да тыгак детский художественный самодеятельностьын районный, городской, областной смотржо-шамычым э р т а р а ш ВЛКСМ ЦК-н пленумжо рекомендоватла. Выставка ден смотр-шамыч комсомолын местный организацийже-шамыч йоча-шамычын пӱтынь шуко тӱрлӧ самодеятельный творчествышт дене кузе вуйлатымыштым показательже-шамыч гыч иктыже лийшаш улыт.

8. Плодовой сад-шамычым создатлымаште, да тыгак опытный участок, пакча, цветник-шамычым ыштымаште Московский, Ленинградский да моло областьласе ятыр школа-шамычын инициативыштым поддержатлаш. Тиде пашаште комсомолын районный, городской, областной комитетше-шамыч школа-шамычлан чыла семынат полышым оказатлышаш улыт.

9. Пионерский организаций-шамычын пашаштышт пеш кугу улшо ситыдымаш-шамычым пытараш, пионерский вожатый-шамычым подбиратлыме улшо системым вашталташ комсомолын райкомжо, горкомжо, обкомжо-шамычым обязатлаш. Установитлаш: школлаште пионерский отряд-шамычын старший вожатыйышт, правило семын, учитель-шамыч гыч, да кеч мо гынат, педагогический подготовкым иметлыше еҥ-шамыч гыч подбиратлалтшаш улыт. 3—4 класслаште пионерский отряд-шамычын вожатыйыштлан 6—7 класс деч изи огыл образованиян комсомолец-шамыч лийын кертыт, 5—6 да 7-ше класслаште—7—8 класс деч изи огыл образованиян комсомолец-шамыч.

10. „Комсомольская правда"-н да местный комсольский печатьын школа паша дене вопрос-шамычым неудовлетворительно освещатлымыштым палемдеп, передовой школа, учитель, школьный комсомольский организаций-шамычын, тунемше—отличник-шамычын

(Мучашыже 3-шо стр.)

Начальный ден средний школышто комсомолын пашаже нерген

ВЛКСМ ЦК X пленумын пунчалже

(Мучаш)

паша опытыштым кумдан шарымашым обеспечитлаш „Комсомольская правда"-м да комсомольский газеташамычын чыла редакцийыштым обязатлаш.

11. Тунемше молодежьын улшо отделыштым да пионер-шамычын улшо отделлыштым чыла обкомлаште, окружкомлаште, крайкомлаште, союзный республикласе ЛКСМ ЦК ден ВЛКСМ ЦК-ште школьный молодежь ден пионер-шамычын единый отделлашкыже ушаш.

1484 ВОЗ ТОРФЫМ ЛУКМО

„Боевик" промколхоз (Звенига район) кӱкшӧ урожайым налшаш верч виян пижын. Кызыт тудо удобрений лукмашым организоватлен.

Пытартыш кечылаште пасушко 1484 воз торфым, 80 воз терысым лукмо.

Торф лукмаште колхозник ден комсомолец - шамыч В. Озеров, К. Азинов. М. Осипова йолташ-шамыч да молат кечаш нормым 200 процентлан темат.

Мих. Алешин.

Пионер-шамыч удобренийым погат

1940 ийыште кӱкшӧ урожайым налшаш верч кугу ен-шамычын велэ огыл, йоча-шамычынат пеш кугу желанийышт уло.

Теве шошо агалан ямдылалтмаште Коклала неполный средний школышто (Шернур район) тунемше пионер шамыч активно участвоватлат. В. Иванов ден Е. Фонарев „Чевер ӱжара" колхозлан 7 центнер ломыжым, 1 центнер кайык терысым погеныт.

Тыгак „Волгыдо" колхозышто А. Бердинский ден Н. Петухов местный удобренийым погаш виян пижыныт.

Ф. Шабердин.

Колхозлан полшат

Тунемше комсомолец-шамыч каникул жапыште шошо агалан ямдылалтмаште колхозлан активно полшен погеныт.

Кузнеч неполный средний школышто (У-Тор'ял район) тунемше комсомолец-шамыч К. Веденькина, А. Веденькина да Н. Королев Киров лӱмеш колхозышто 6 центнер ломыжым, 24 центнер кайык терысым погеныт. Тлеч посна 25 гектареш лум кучымашым ыштеныт.

Киров лӱмеш колхоз 105 центнер урлыкаш шӱльым да тыгак моло культурым план почеш тӱрыс триер дене сортироватлен. Кызыт пасушко терыс лукмашым да торф ямдылымашым организоватлен.

Н. Веденькин.

Примерым ончыкта

Декабрь тылзе мучашеш „Шемер" колхоз (Звенига район) 6 звеном организоватлыш. Тышеч ик звеножо комсомольский. Комсомольский звено дене комсомолка З. И. Алексеева йолташ руководитла.

Звено-шамыч 1940 ийыште 100 пудан урожайым налшаш верч соревноватлат, шошо агалан ямдылалташ виян пижыныт.

Тиде пашаште комсомольский звено примерым ончыкта. Пытартыш кум кечылаште комсомолец-шамыч 262 воз торфым ямдыленыт, 5 центнер ломыжым, 1,5 центнер кайык терысым погеныт.

М. А.

Марпединститутышто заочно тунемше, Наркомземын сотрудникше комсомолец И. С. Иванов йолташ.

Школьный илыш

Чапле тӱҥалтыш

1938 ий сентябрьыште Лопатино поселкышто мурым мурышо да куштышо детский ансамбль организоватлалте. Октябрьыште уже первый концерт шындалте, йоча-шамычын тиде пашам йӧратымышт, интересоватлымышт раш койо.

З. Я. Филипецкий йолташ.

Кызыт тиде ансамбль 250 енан. Кызытсе жапыште декоративный, костюмерный, вокальный, хоровой, балетный секций-шамыч пашам ыштат, тиде—пеш кугу творческий вий.

Але марте тыште иктат ансамбль дене, хор дене руководитлыше ик специалистат лийын огыл, ик дирижерат лийын огыл. А кызыт йоча-шамыч коклаште талантливый, способный дирижер, исполнитель-шамыч кушкыт.

Тений избирательный кампанийыште гына 12.000 утла избиратель-шамычым обслуживатлымаш — ансамбльын кугу сеҥымашыже.

Ансамбль нине сеҥымаш-шамычым средний школын преподавательже З. Я. Филипецкий йолташын вуйлатымыже дене ыштен шуктен.

УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПАШАМ ВИЯҤДЫМАН

Учебно - воспитательный паша школышто эн тӱҥ верым налын шога. Кушто учебно-воспитательный пашам сай шындыме, тушто чыла пашат сай кая, тыжеч тунеммын качествыже, дисциплина зависитлат.

Марий-Сола средний школышто (Шернур район) учебно-воспитательный пашалан вниманийым пеш шагал ойырат. Тыште успеваемость ден посещаемость верч моткоч начар кучедалыт. Социалистический соревнованийыш формально велэ ушнымо. VIII классыште успеваемость ден посещаемость пеш ӱлнӧ. Посна тунемше-шамыч Бастраков Д., Липатников В., Липатников П., Пигозин В., Пиваршев С., Шаб-ков И., Шабалин А., моло-шамычат чучкыдын урокым пропускатлат. VIII классыште 42 ученик гыч 18 ученик неуспевающий улыт. Теве Вайшев Василий 7 „плохо" отметкым, Д. Ведерников, Шабдарова, Е. Патрушева, Кириллова, моло-шамычат 2—4 „плохо" гыч иметлат. Классный руководитель Андреев И. И. тиде классыште пашам пеш начар ышта.

Школа пеленсе комсомольский комитетат (секретарь Данилова) ученик-шамычын тунеммашышт дене огеш интересоватле. Тунемше-шамычым воспитатлымаште нимомат ыштен огыл. Нуным культурный да бытовой обслуживанийлан вниманийым ойырен огыл.

Школа пеленсе кружок-шамыч шке пашашкышт кӱлешын пижын огытыл. Осоавиахимын первичный организацийже нимогай пашам ок ыште. Председатель М. Вайшев оборонный значок-шамычлан норма сдатлымашым алят организоватлен огыл.

Умбакыжым школа пеленсе комсомольский организаций шке пашажым ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийже-шамыч негызеш тӱҥ тычак перестроитлышаш.

В. В.

Йошкар-Оласе 6 номеран школын тунемшыже отличник-шамыч. Снимкыште первый радыште шола гыч (шинчат): Лиза Сенникова, Веря Федорова, Валя Никитина; кокымшо радыште шола гыч (шогат): Наташа Суворова, Володя Лифанов, Леня Злобин да Лида Масленникова.

Самырык огородница

1939 ий 20 февраль кастене „Ташнур" промколхозын правлений пӧртшӧ колхозник-шамыч дене темалтын. Тыште Звенига район участковый агрономжо Вершинин йолташ лийын. Тудо—тендан колхоз гыч ик ӱдырым пакча пашалан тунемаш колташ кӱлеш—манын колхоз председательлан ойлен. Моло колхозник-шамыч коклаште шемырак чуриян икмарда капан самырык ӱдыр Анастасия Алексеевна Капустина шинчен. Тудо шукертак тунемаш каяш шонен. И вот шонымашыже шуын. Шке шонымыжым тудо вигак ойлен; шыма йӱкшӧ дене агроном деч йодын: „Вершинин йолташ, ала мый тушто тунемын кертам, але тунеммашем огеш сите гын велэ?" Вершинин йолташ тудлан сайын умылтарен, тиде курсышко каяш тудын шинчымашыже сита, манын куандарен.

Вараже Настя колхозын председательже Любимов йолташ деке обратитлалтын. „Миклай изай, райзо пеленсе, пакча пашалан тунемме 10 кечаш курсышко тунемаш колтыза" манын Настя йодын. Любимов йолташ тудын йодмыжым шуктен. Тыге колхозын стахановкаже Капустина Настя курсышто тунемаш тӱҥалын. Тудо 10 кечаш курсым отлично отметка дене тунем пытарен.

Тунем толмеке тудын ончылно кугу задача-шамыч лийыныт. Огородничество дене колхозышто але первой гана заниматлаш тӱҥалме, тунам але нимат ямде огыл ыле. Парник ышташ мланде кылме, садлан простой парник-шамычым ыштыш логалын. Адак семена укелан лийын ковшта дене киарым гына шындыме.

— Парникыште улшо ковшта озымым шындыме марте шкетын гына онченам. Шындаш тӱҥалме годым 6 еҥым пуышт. Тыге ик гектар ковыштам да 0,23 гектар киарым шындышна. Чыла агромероприятий-шамычым эреак илышыш пуртен толын улына. Курсышто налме шинчымашем тӱрыс кучылташ тыршенам,—ойла Настя.

Тыге ыштен толмо дене ик гектар гыч 4112 килограмм ковштам налме. Посна ковшта вуй 8 килограмм нелытан улыт ыле.

1939 ийыште ковштам ужален 5000 теҥге доходым налме. Тиддеч посна колхозын чыла кӱлешыжлан кучылтмо. 0,23 гектар площадь гыч 3875 килограмм киарым налме. Сельпошко 3000 теҥгеаш киарым сдатлыме. А кодшыжым колхозник-шамычлан пуэдыме.

Капустина йолташ колхозын организоватлыме кечыж гычынак эреак стахановка ыле. Тиде пашаштат тудо шкенжын стахановский паша методшым тӱрыс кучылтын.

Настям кӱкшӧ урожаян ковшта ден киарым налмыжлан 1939 ийыште Всесоюзный ял озанлык выставкышке колтымо ыле. Тудо тушто ончыл огородник-шамычын опытыштым налын, 1940 ийыште нуным опытыштым практический пашашке применятлаш тӱҥалеш.

Кызыт Анастасия Алексеевна пакча пашалан заочно тунемеш. 1940 ийлан 3 парникым ямдылен шындыме. Тений 2,5 гектар ковштам, 0,30 гектар киарым да моло культура-шамычым шындышаш. Пакчам ямдылен кодымо, семенат посна емыж дене тӱрыс ямде.

Тений Настя арбузым ончен-кушташ шона, тиде шонымашем шуктем манын ӱшанлын ойла.

Самырык комсомолка Капустина йолташын чапле пашаже республикысе моло комсомолец - шамычланат пример семын служитлышаш.

Мих. Толотухин.

12

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Английыште мир верч движений

Лондон, 15 январь (ТАСС). Восточный Ислингтонысо (Лондонын северный ужашыже) лейбористский организаций единогласно резолюцийым луктын, тудо тиде резолюцийыште лейбористский ден профсоюзный организаций-шамычым Финляндийыш оружийым колтен шогыш ваштареш кумда кампанийым организоватлаш ӱжеш. Тенийсе война империалистический война улеш манын, резолюцийыште палемдалтеш.

Лейбористский партийын национальный Советше тенийсе войнам осуждатлыше резолюцийым лукмылан Хэмпостидысе (Лондонын северный ужашыже) лейбористский организацийым шке составше гыч луктын.

Японский император у кабинетын составшым одобритлен

Токио, 16 январь (ТАСС). Домей Цусин агентство тыге увертара: таче японский император тудлан премьер Ионайын представитлыме у кабинетын составшым одобритлен. Внутренний паша министрын постышкыжо Кодама Хидэом (верхний палатын членже, 1934—36 ийлаште колонийын ожнысо министрже да 1937 ийыште связь министр) назначитлыме. Торговля ден промышленность министрлан Фудиивара Гиндзиром (промышленник-шамыч всеяпонский федерацийын председательже) назначитлыме.

Йошкар-Оласе пионер-шамычын пӧртыштӧ. **Снимкыште:** Валентина Васильевна Каратаева йолташын вуйлатымыже дене пионерский хор у муро-шамычым тунемеш.

КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧЫН ЧЕСТЬ ПАШАШТ

Морко районысо посна комсомольский организаций-шамыч XVIII партийный с'ездын решенийжешамычым да Сталин йолташын указанийже-шамычым активно шуктен шогат. Районышто ятыр комсомолец-шамыч пашаште чапле примерым ончыктат.

Теве „Патыр" колхоз пеленсе комсомольский организаций кодшо ий чодра ямдылыме план темыме паша дене кугунак интересоватлен огыл, садлан колхоз планым шуктен огыл ыле. Тений комсомолец-шамыч шке собранийыштышт тидын нерген обсуждатлышт да посна комсомольский бригадым организоватлен чодра пашашке колтышт. Чодраште посна комсомолец-шамыч — А. Кольцов, Новиков, Игнатов да моло йолташ-шамыч кечеда паша нормым 250—300 процент марте темат.

„Йошкар май" колхоз кӱкшӧ урожай йытыным ик ганат налын огыл ыле. Кодшо шошым комсомолец-шамычын Смирнов ден Гаврилова йолташ-шамычын инициативышт дене колхозеш льноводный звеном организоватлыме. Тиде звено ик гектар площадь гыч 5—6 центнер йытын-мушым налын. Тыгай пример-шамычым районышто ятыр ончыкташ лиеш.

Местный Советлашке сайлаш ямдылалтме жапыштат комсомолец-шамыч кугу пашам ыштеныт, активно участвоватленыт. Район мучко 230 комсомолец агитаторлан, 170 комсомолец избирательный участкылаште пашам ыштеныт.

Пытартыш жапыште шагал огыл комсомолецым руководящий пашашке выдвигатлыме. Комсомольский пашашке 93 еңым, советский пашашке 64 еңым, колхоз председательлан 13 комсомолецым выдвигатлыме.

Но районышто ятыр комсомольский организаций-шамыч хозяйственный да государственный пашаште йӧршеш ситыдымын участвоватлат. ВЛКСМ Морко райком нунылан полышым пушаш да сай комсомольский организаций-шамычын паша опытыштым кумдан шаршаш.

П. С. Павлов.

МОЛОДЕЖЬ МОЛАН СКУЧАТЛА

Сотнур села—районный центр. Тыште илыше-шамыч гыч пелыже утла молодежь. Молодежьын пашадеч вара шке жапшым культурно эртарашлан райцентрыште клуб уло. ВЛКСМ Сотнур райкомынат, Сотнур РОНО-нат нимогай заботым проявитлыдымышт дене тиде клуб шке пашажым моткоч луштарен.

Селасе молодежьым клуб шке йырже чумырен моштен огыл, молодежь коклаште нимогай пашат ок ыштalт: молодежьым интересоватлыше тӱрлӧ тема дене лекцийым, беседым эртарымашын кӱлешлыкшым тыште огыт акле. Чыла тиде случай гыч случайыш велӧ эртаралтеш. Тиде пашашке молодежьын эн сай ужашыжым, комсомолец-шамычым, вовлекатлаш кӱлеш ыле, тиде ыштaлтын огыл.

Антирелигиозный паша дене иктат огеш заниматле. Кунар гана клубышто антирелигиозный беседа, лекций лийме клуб директорат, молат „огыт шарне", чынжым гын, ик ганат эртарыме огыл. Религийын, тӱрлӧ религиозный пайремшамычын вредышт нерген масса коклаште умылтарымаш паша укеже теве тыжечат раш коеш: але марте райцентрысе комсомолец-шамыч шке квартирыштышт иконым кучат. Клуб директор Васильевын шке денжат икона уло, да тыгай фактым моло вереат ончыкташ лиеш.

Паша план уке, клуб могай пашам ыштышаш, иктат ок шинче. Шукерте огыл клубышто вопрос ден ответ-шамыч вечер эртаралтшаш ыле. Кузе, кӧ эртарышаш шинчыде, ямдылалтде назначитленыт, тиде вечер кӱрылтӧ.

Массым культурно обслуживатлымаш, самодеятельность кружок-шамычым организоватлымаш да нунын пашаштым виянгдаш—клубын кровный пашаже. Сотнур селаште способный, талантливый мурышо, кушташо, музыкым шоктышо-шамыч ятыр улыт. Нуно тунемнешт, кушнешт, шке мастарлыкыштым массылан ончыктынешт. Нуным клубын пашашкыже вовлекатлаш кӱлеш ыле, но клубын дирекцийже нуным ок уж. Тыште шукертак драматический, хоровой да моло кружок-шамычым „организоватлыме", нине кружок-шамыч але мартеат шке пашаштым тӱңалын огытыл; член-шамыч спискым составитлыме да ынде чыла паша лийын шонат дыр?

Ӱдыр-шамычым клубный пашашке вовлекатлымаш уке. Марий ӱдыр-шамычым чумырен, нунын дене драмкружокым организоватлаш, пьесым шындаш пеш лиеш ыле. Нуным коллективыште кушташ, нунын активностьыштым нӧлталаш, нунын бытышт да культурышт дене интересоватлаш кӱлеш ыле.

Соцкультура пӧртыштӧ молодежьым куандарыше, интересный модыш-шамыч уке улыт, тыште молодежьлан яра жапшым культурно, веселан эртараш нимогай условийыт уке. Молодежь тыште сайын каныдаш олмеш скучатла гына. Кажне кечын ик сӱрет: коклум пара кас мучкак танцоватлат, молышт нимом огыт ыште, тыге кас эрта. А тыште танцовальный кружокым почаш да тушко молодежьым вовлекатлаш ок лий ыле мо?, лиеш ыле!

Клубым кӱлеш семын оформитлыме огыл. Сылне сӱрет, диаграмма-шамыч, плакат-шамыч уке улыт, пеш шукертсе лозунг-шамыч гына кечат. Помещенийыште йӱштӧ, вургем денак шинчат.

1939 ийын пытартыш кварталыштыже 3 директорым ваштaлтыме, тидыжат клубын пашаштыже кугун влиятлен. ВЛКСМ Сотнур райком бюро Сотнур селасе клубын пашаже нерген ик заседаниешат вопросым шынден огыл, а РОНО пашаен-шамыч тиде клубыш пеш шуэн коштыт.

Клуб—селаште ик основной культурный центр лийшаш. Молодежьлан культурный канымым создатлаш, интересный тема дене беседым, докладым эртараш—клубын обязанностьшо. Тиде шотышто райкомолат шке долгшым монданаш огыл: клубын пашаштыже кажне кечын полшаш, тушко молодежьым утларак шупшаш кӱлеш.

В. А. Яковлев.

Комсомольский организаций кушкеш

Волжский районышто комсомольский организаций кече еда кушкеш. Шукерте огыл „Победа" колхоз пелен 5 еҥ дене комсомольский организацийым создатлыме.

Комсомолыш молодежьын эн ончыл ужашыже пура. Теве Б-Паратский ял совет председательын заместительже Анна Никитична Петрова йолташ комсомолыш пурен.

Комсомольский организацийын секретарьжылан С. Н. Журавлев йолташым сайлыме.

Тыгак „Зеленый - Дол" колхоз пелен у комсомольский организацийым почмо. Комсомолыш 6 еҥ пурен.

Н. Д. Дмитриев.

* * *

Несоюзный молодежь дене пашам сайын ыштен толмо дене „МОПР" колхозысо (Шернур район) 10 самырык передовой еҥ дене первичный комсомольский организацийым создатлыме. ВЛКСМ организацийын секретарьжылан И. Н. Куклин йолташым сайленыт.

Иван Ник.

Комсомолец—отличник-шамыч

Шиньша средний школын (Морко район) 9 классыштыже тунемше-шамыч шке коклаштышт соцсоревнованийым кумдан шареныт, отличник-шамыч эре шукемыт. Комсомолец - шамыч Афанасьев, Иванов, Терентьев, Изергин да молат 1-й полугодийым чыла предмет денат отлично пытарышт. Кызытат нуно сай показательым ончыктат.

Почеш кодшо-шамычлан отличник - шамыч полшен шогат.

С. Кузнецов.

198 значкистым ямдыла

Коклала неполный средний школысо (Шернур район) осоавиахимовский организаций Йошкар Армийын XXII-шо идалыкше вашеш 100 ГСО значкистым да 98 ПВХО значкистым ямдыла. Кызыт 50 еҥ ГСО значоклан, 48 еҥ ПВХО значоклан нормым сдатленыт.

И. С. Росляков.

* * *

Шиньша средний школысо (Морко район) осоавиахимовский организаций шукерте огыл ПВХО кружокым организоватлен. Организоватлыме кече гычынак кружок пашам регулярно ыштен толеш. Тиде кружокыш 51 тунемше возалтын. Каникул деч ончычын 27 тунемше ПВХО значоклан нормым сдатлен.

С. Кузнецов.

Отв. редактор — К. А. ЛЕНСКИЙ.

Упол. Главлита МАССР А—62. Йошкар-Ола, типография Маргосиздата.